

C.A.C. Motorrenovering A/S, Riihimäkievej 3 i Aalborg, arkitekt Arne Jacobsen

Fredningsforslaget omfatter:

Motorrenoveringsvirksomhed med skorsten, opført 1956 af Arne Jacobsen til fabrikant Carl Christensen.

Bygningen var fabrik for cylinderudboring og motorrenovering. Indsendt til Kulturarvsstyrelsen december 2007.

C.A.C. Motorrenovering set fra Riihimäkievej – gavlskiver og skorsten

Forslagsstiller:

Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur på vegne af Foreningen for Bygnings- og Landskabskultur i Aalborg. Lektor ved Kunstakademiets Arkitektskole arkitekt Kjeld Vindum anbefaler ligeledes forslaget.

Indholdsfortegnelse:

Begrundelse for forslaget, s. 2

Beskrivelse, s. 4

Baggrunden for forslaget, s. 5

Oprindelighed og ændringer, s. 6

Bygningshistorie, s. 7

Vedligeholdelsesstand, s. 7

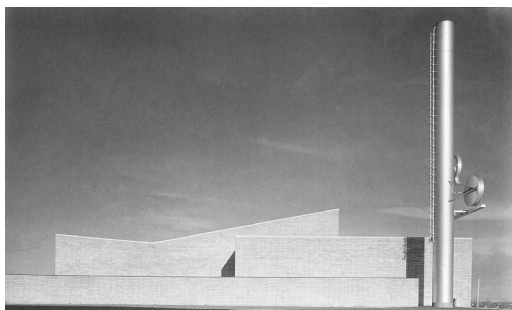
Omgivelser og planforhold, s. 7

Kommuneatlas, s. 8

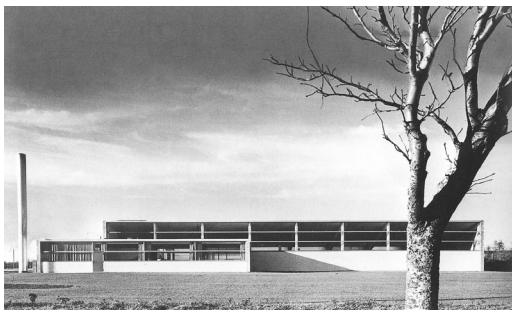
Identifikation, s. 8

Kilder, s. 8

Kontaktpersoner, s. 8

Fotos af Strüwing ca. 1957

Begrundelse for fredningsforslaget:

En af Danmarks bedste industribygninger fra perioden

C.A.C. Motorrenovering er måske arkitekten Arne Jacobsens bedste mindre industribyggeri. At der er tale om en af Danmarks bedste industribygninger fra perioden, fremhæves af det forhold, at bygningen er omtalt i alle væsentlige bøger om moderne dansk arkitektur, også i udenlandske værker har den fundet plads - og er dermed i høj grad "kanoniseret".

Blandt Arne Jacobsens bedste værker – vest for storebælt

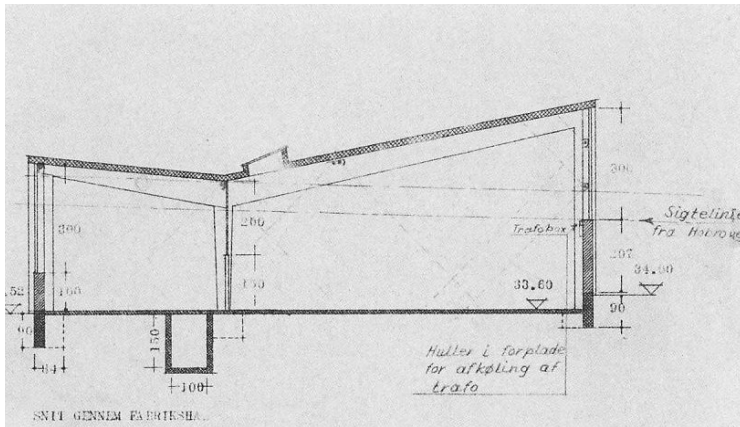
Byggeriet anses for at være et af de mest afklarede og helstøbte af Arne Jacobsens industribygninger – der er tale om en af provinsens bedste moderne bygninger. Bygningselementerne står minimalistisk skarptskårne, med rene flader i glas og tegl, uden forstyrrende detaljer. Anlægget står således frem i kraft af den rene, afklarede geometri og proportionering - og er også blevet kaldt "en Mondrian i tre dimensioner".

Fredede bygninger af Arne Jacobsen

Blandt Arne Jacobsens værker er en række fredet, men i forhold til egentlige industribygninger er kun den lille gasbeholderstation ved Skovshoved fredet. Vest for Storebælt er alene Århus Rådhus fredet, så flere faktorer peger på C.A.C. Motorrenovering som et oplagt emne. (Se over side 6).

Et velbevaret værk

Der er tale om en velbevaret bygning, som endnu ikke er skæmmet af modernisering og ombygning.

Snit gennem fabrikshal

Beskrivelse:

Fra "Arne Jacobsen, af Carsten Thau og Kjeld Vindum":

Anlægget består af en nord-sydendt fabrikshal med tag i butterfly-profil, høj østfacade og lavere vestfacade. Mod øst med fladt tag tilføjes en lavere kontorfløj, der svøber sig rundt om det sydøstre hjørne af hallen.

Opdelingen i to voluminer modsvarer direkte planen, idet kontorerne svøber sig rundt om hallens hjørne. Hallen er et helt afklaret volumen med to plane tagflader, der hælder ind mod hinanden og udgør et regulært "butterfly"-tag. Konstruktionen er opbygget over tværstillede jernbetonspær, der i hallen er understøttet af søjler i tagets knæklinie. Bag søjlerne, bagerst i hallen, ligger birummene, der ikke kræver så stor loftshøjde, ved siden af hinanden. De indvendige skillerum er udført i stålprofiler udfyldt med glas.

Murværket i gavlene og under vinduerne fremstår som gennemgående flader uden på konstruktionen og udgør sammen med vinduerne en ren klimaskærm. Gavlenes gulstensmure er trukket en anelse frem i forhold til de langsgående, hvidmalede brystningsmure og murene således artikuleret som skiver. Vinduesbåndene, hvis horisontalitet understreges af opsprosnings, spænder helt ud mellem gavlskiverne.

Interiør fra hallen, kik mod sydvest

Interiør fra hallen, kik mod nordøst

Produktion i hallen 2002

Funktion

Hallen er opdelt i to afsnit med en skillevæg i glas, her på gulvet foregik produktionen. Overfor skydeporten i sydvest, hævet over hallens gulvflade, står kontorfløjen frem med et stort glasparti. Et glasbur med værkførerens pult skyder sig ud i hallen herfra, ved pulten blev kundeemnerne ind- og udskrevet. I kontorfløjen var også ejerens / regnskabsførerens kontor med pengeskab, sidekontorer til det øvrige kontorpersone, mødelokale og lagerrum.

Birummene der ligger mod nordvest rummer støberi, renserum og samt faciliteter for personalet som frokoststue, bad / toilet og omklædningsrum.

Belysning

I hallen er vinduerne placeret som lange bånd, og forsynede med lysarmaturer således at lyset altid kommer fra samme sted. Midt i rummet, lige før tagets "knæk" er en række store felter med ovenlys placeret, og lysarmaturer er ligeledes placeret i forbindelse med disse.

Baderum

Interiør i kontorfløj

Interiør i kontorfløj – her er pengeskabet (Franz Jäger, Berlin)

Baggrund:

Om Arne Jacobsen.

At beskrive Arne Jacobsens liv og værk er ganske omfattende, og da han må anses for at være ganske velbeskrevet i mange sammenhænge, er her alene en perspektivering af bygningsværket C.A.C. Motorrenovering, samt en oversigt over fredede bygninger af Arne Jacobsen, og en oversigt over danske industribygninger af Arne Jacobsen.

Perspektivering - fra "Arne Jacobsen, af Carsten Thau og Kjeld Vindum":

Det traditionelle murede hjørne er under afvikling, murene er blevet til skiver, til klimaskærm, og tektonisk set er der ikke langt til curtain wall-husene, eksempelvis det samtidige Rødovre Rådhus.

Skorstenen er rykket fri af huset og står som et blankt stålrør, hvis vertikal kontrasterer og understreger bygningens horisontalitet. En virkning som Jacobsen også dyrker i senere industribyggerier for Novo og i Toms Chokoladefabrik samt sportshallen i Landskrona. I de to sidstnævnte anlæg genfinder vi også dyrkelsen af den meget flade, horisontalt orienterede proportion i opsporsningen af glasfacaderne.

På Strüwings samtidige billede ses det, hvordan hallens gavlskive, samvirker med forgrundens lave mur og skorstenen og hvordan de præcist fastholdte skygger fremhæver dybdeforskellen de tre skiver imellem. Her er enhver huslighed elimineret. Det traditionelle genkendelige hus er transformeret til en abstrakt komposition i tre dimensioner. (Se fotos side 2).

Nordvestfacaden

Skydeport

Skydeport nærbillede

Fredede Bygninger af Arne Jacobsen, kronologisk:

- *Egen Villa*, Gottfred Rodes Vej 2, Ordrup, opført 1930, fredet 1987
- *Bellevue Strandbad*, Strandvejen 340, opført 1932 – 38, fredet 2001
- *Bellavista*, boligbebyggelse, Strandvejen 419 – 433, opført 1933 – 34, fredet 1987
- *Bellevue Teater*, Strandvejen 435 – 451, opført 1935 – 36, fredet 1987
- *Villa*, Sundbyvestervej 29-31, København, opført 1936, fredet 2003
- *Stellings Hus*, Gammel Torv 6, København, opført 1937, fredet 1991
- *Århus Rådhus*, Rådhuspladsen 2, Århus, opført 1938 – 42, fredet 1995
- *Servicestation*, Kystvej 24, Skovshoved, opført 1939, fredet 1986
- *Søllerød Rådhus*, Øverødvej 2, Holte, opført 1942, fredet 1992
- *Bellevuekrogen*, Bellevuekrogen 1 - 26, 903 og Strandvejen 413, opført 1947 – 53, fredet 1987
- *Det Runde Hus*, Røgerivej 1, Odden, opført 1956, fredet 2000
- *Villa*, I. H. Mundtsvej 4 B, Sorgenfri, opført 1957, fredet 1987
- *Munkegårdsskolen*, Vangedevej 178, Vangede, opført 1957, fredet 1995
- *Ved Bellevue Bugt*, boligbebyggelse, Strandvejen 415 A – E og 417 A, opført 1962, fredet 1986

Danske industribyggerier af Arne Jacobsen, kronologisk, ingen fredet:

- *Byggerier for Novo*, Ndr. Fasanvej opført 1935, Hillerødgade opført 1961 og 1969, Bagsværd opført 1959 og 1969 og Kalundborg opført 1969
- *Sjællands Oddes Fiskerøgeri*, opført 1943
- *Massey-Harris*, Glostrup, opført 1953
- *C.A.C. Motorrenovering*, Aalborg, opført 1956
- *Toms Chokolade*, Ballerup, opført 1961

Oprindelig og ændringer:

C.A.C. Motorrenovering er i sin helhed temmelig intakt. Produktionsafdelingen med port i sydvest, værkførererpult, skillevægge i stål og glas, stempelur og andet interiør er som da bygningen blev indrettet i 1956. Også kontorfløjen med dens skillevægge af stålrammer med glas- og stålplader, pengeskab, toilet, gardarobe, gulvbelægning, varmesystem mv. er fuldstændig intakt.

Logo og ur på skorstenen er fjernet. Maskiner og andet produktionsudstyr i hallen er fjernet.

Bygningshistorie:

I 1956 kontaktede fabrikant Carl Christensen arkitekt Arne Jacobsen for at få tegnet sin nye motorrenoverings- og cylinderudboringsanstalt i Aalborgs sydlige udkant. Virksomheden har indtil 2006 ligget samme sted i den samme bygning, uden at de mellemliggende 45 år har sat sig særlige spor. Man har også indtil 2006 beskæftiget sig med motorrenovering.

Ved den officielle publicering af bygningen i Arkitektur sørgede Jacobsen for, at firmaets logo, som han i øvrigt selv havde tegnet, blev retoucheret væk fra skorstenen.

Bygningen er præmieret i 1956 af Aalborg Kommune for "godt og smukt byggeri".

Bygningen ejes på nuværende tidspunkt af S.D. Kjærsgaard Automobiler A/S. Bygningen anvendes til udstilling og opmagasinering af biler. Ejerskifte er sket i 2006.

Vedligeholdelsesstand:

Den tekniske tilstand er god, hallen og kontorbygningen er tæt på tag og fag, fugtindtrængen ses ganske få steder i taget på grund af manglende vedligeholdelse af tagpap og et enkelt sted i kontorbygningens søndre gavlfag på grund af nedbrudte fuger. I øvrigt er vinduespartierne med stålramme og sprosser intakte og i god stand, ligesom de indre skillevægge mv. er intakte og velbevarede i den oprindelige udformning.

Luftfoto

Situationsplan, C.A.C. er markeret med rødt

Omgivelser og planforhold:

C.A.C. bygningen er beliggende i et erhvervsområde lige ud til den store indfaldsvej, Hobrovej.

Gældende planer for området er: Kommuneplanramme 3.5 for "Sofiendal". Her beskrives området som et af de mest velbeliggende erhvervsområder i Ålborg. Lokalplanen 3.5.H 3 "Skelagervej m.m" beskriver det lille erhvervsområde som et byarkitektonisk knudepunkt.

C.A.C. bygningen lå oprindeligt noget højere end vejbanen, så bygningen blev perspektivisk fremhævet. Terrænet mellem fabrikken og Hobrovej i øst er siden blevet reguleret i forbindelse med en sænkning af vejbanen, så bygningen med dens kontorfløj ikke længere ses fra vejen og ikke nyder den perspektiviske respekt, som det oprindeligt var tiltænkt. Aalborg Kommune ved stadsarkitekt Knud Tranholm har givet tilsagn til Foreningen for Bygnings- og Landskabskultur i Aalborg om, at den vil indgå i en helhedsløsning på det punkt i tilfælde af fredning.

Sydøstfacaden

Sydøstfacaden

Sydøstfacaden, nærbillede

Kommuneatlas:

Bygningen er ikke SAVE registreret, idet bygninger er opført efter 1940. Der er udkommet et kommuneatlas for området, Aalborg Syd Kommuneatlas – bevaringsværdier i byer og bygninger, men bygningen indgår således ikke.

Identifikation:

Matrikelnummer:

Scheelsminde, Aalborg Jorde 33 f

Kommune:

Aalborg Kommune

Ejerforhold:

S.D. Kjærsgaard Automobile A/S, ved Poul Kjærsgaard, Frederikstadsvej 7, 9200 Aalborg SV, tlf. 98 18 36 00
Ejeren er indforstået med at fredningssagen rejses.

Kilder:

Arkitektur nr. 2, 1958, s. 54 – 55

Arkiv, C.A.C. Motorrenovering

FABRIK, Industriens Bygninger i Aalborg, Udstilling på Nordjyllands Kunstmuseum, 2002

Jørgen Sestoft, Danmarks Arkitektur, Arbejdets bygninger, 1979

Kjeld Vindum og Carsten Thau, Jacobsen, Arkitektens Forlag 1998

Kontaktpersoner:

Jørgen Elsøe Jensen, formand for Foreningen for Bygnings- og Landskabskultur i Aalborg, Håndværkerhuset, Kattesundet 20, 9000 Aalborg, sekretariat@adr.dk, tlf. 98 12 52 32

Knud Tranholm, Stadsarkitekt i Aalborg

Bemærkninger:

Forslaget blev i første omgang sendt til Kulturarvstyrelsen, som sendte det videre til os.

Massey-Harris-bygningen

Mest direkte kan man relatere C.A.C. Motorrenovering til Massey-Harris- bygningen i Glostrup - disse to bygninger har en del til fælles. Begge bygninger orienterer sig mod en stor indfaldsvej og er på samme måde trukket tilbage i forhold til vejen. Adgangsforholdene er dog anderledes, idet der her er adgang fra en bagvedliggende parrallelvej. Og som i Glostrup er også bygningen her opdelt i et hovedvolumen med et tværvendt "butterfly"-profil og en høj facade mod vejen samt en lav kontorfløj, der er forskudt sideværts og fremad i forhold til hovedfløjen. Blot har kontorfløjen her et fladt tag. Materialer og konstruktioner er også stort set de samme: en jernbetonkonstruktion med tag i letbetonplader beklædt med tagpap, gult murværk og stålvinduer.

Men i forhold til Massey-Harris-bygningen er den mindre bygning i Aalborg mere helstøbt. Planen er klarere og tektonikken er klarere. I det hele taget tåler Carl Christensens hus i højere grad at ses fra alle sider.